

Módszertan II. beadandó házidolgozat

Török János

February 20, 2021

Contents

1	Leíró statisztika részvényadaton	3
1.1	Adatgyűjtés	3
1.2	OTP hozamok eloszlása	6
1.3	OTP adatsor leíró statisztikái	6
2	Villamosenergia day ahead árak és fogyasztás kapcsolatának vizsgálata	8
2.1	Adatgyűjtés	8
2.2	Kétváltozós lineáris regressziós modell (kézi számolással)	9
2.3	Legkisebb négyzetek módszere	9
2.4	Normálegyenletek megoldása determináns módszerrel	10
2.5	Rugalmassági együttható: $E(Y, X=5500)$	11
2.6	Lineáris korreláció szorossága	11
3	A BÉT néhány részvényének korrelációs mátrixa	13
3.1	TOP 5 legmagasabb korrelációs pár	14
4	Idősorelemzés VER 2020-2021Q1	17
4.1	AdatLetöltés	17
4.2	Adattábla egyszerű vizsgálata	17
4.3	Vizualizálás	18
4.4	Stacionaritás vizsgálata	23
4.5	Idősor szétbontása	25
4.6	ARIMA model	27
5	Beta, CAPM, Optimális portfólió	33
5.1	CAPM	33
5.2	Eszköz allokáció	35
6	Forrásjegyzék	37

```
[2]: import pandas as pd
import yfinance as yf
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import scipy.stats as stats
import seaborn as sns
from IPython.display import Latex, display, Markdown
import entsoapi
from entsoe import EntsoePandasClient
client = EntsoePandasClient(api_key=entsoapi.mykey)

from statsmodels.tsa.stattools import adfuller
from statsmodels.tsa.seasonal import seasonal_decompose
import statsmodels.api as sm
```

Saját adatok alapján, lehet energetikai, de más jellegű is, a lényeg a **kapcsolatvizsgálat számszerűsítése és értelmezése**. Adatgyűjtés, probléma pontos megfogalmazása, megfelelő **modell illesztése**, eredmények értelmezése kb 3-5 oldal + adatok.

Beadás április 30ig

1 Leíró statisztika részvényadaton

Ebben a fejezetben -ismétlésképpen - az egyszerű leíró statisztikai számokat vizsgálom az OTP számára elérhető 2002-2021 közti napi adatsorán. Az adatok forrása a yahoo Finance a yfinance python könyvtáron keresztül töltöttem le pandas dataframe-be. A nyers adatokat nem tárolom fájl szinten, memoriából dolgozom fel.

1.1 Adatgyűjtés

```
[78]: # otp_hist = otp.history(period="max")
      otp = yf.Ticker("OTP.BD")
      otp_hist = otp.history(period="max", auto_adjust = True)
```

```
[79]: otp_hist.head()
```

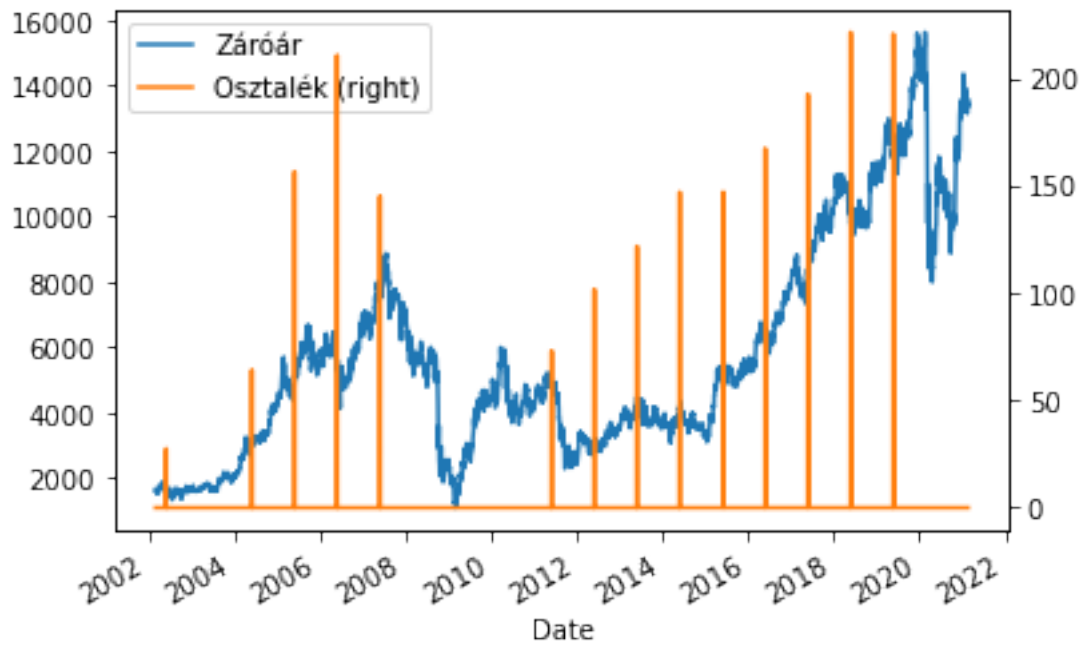
```
[79]:
```

	Open	High	Low	Close	Volume \
Date					
2002-03-05	1544.885237	1611.094604	1531.643364	1611.094604	1726700
2002-03-06	1601.531007	1655.969819	1582.403857	1647.877563	898300
2002-03-07	1663.326440	1692.017165	1648.613247	1688.338867	763700
2002-03-08	1666.269061	1678.775274	1650.084549	1677.303955	402000
2002-03-11	1658.176851	1661.855150	1582.403907	1588.289185	439600

	Dividends	Stock Splits
Date		
2002-03-05	0.0	0
2002-03-06	0.0	0
2002-03-07	0.0	0
2002-03-08	0.0	0
2002-03-11	0.0	0

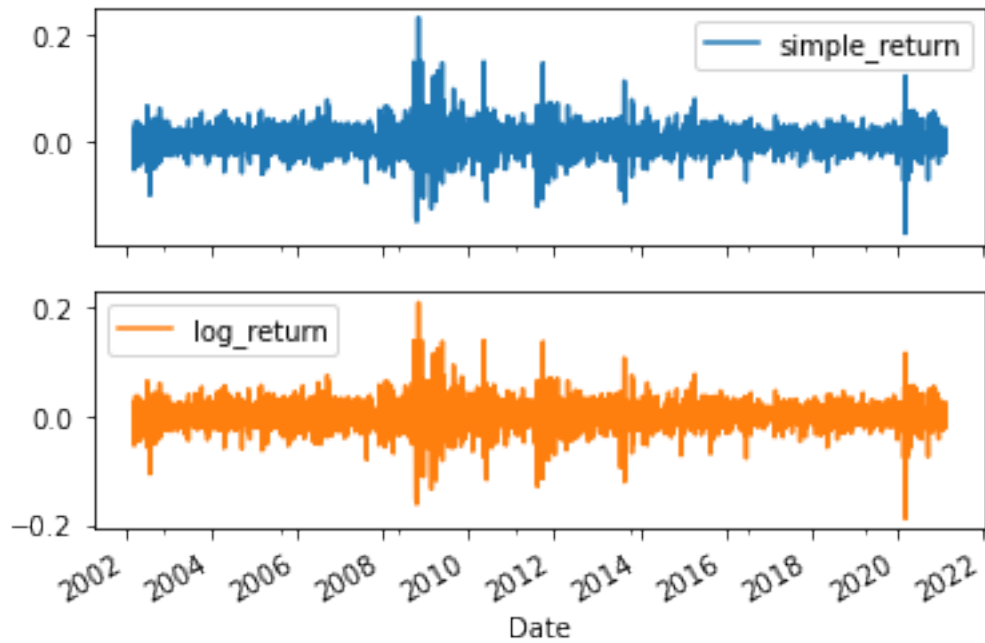
Az adattábla a napi OHLC adatsort, mennyiség oszlopokat(mezőket, tulajdonságokat) tartalmazza. A Close érték az valójában az esetleges részvény darabolás, osztalék és más a részvény árát, értékelését befolyásoló tényezőkkel kiigazított érték.

```
[80]: # Részvényárfolyam és osztalékfizetés
      ax=otp_hist.Close.plot( label='Záróár',
                             legend=True)
      ax=otp_hist.Dividends.plot(secondary_y=True,
                                 label='Osztalék',
                                 legend=True)
```

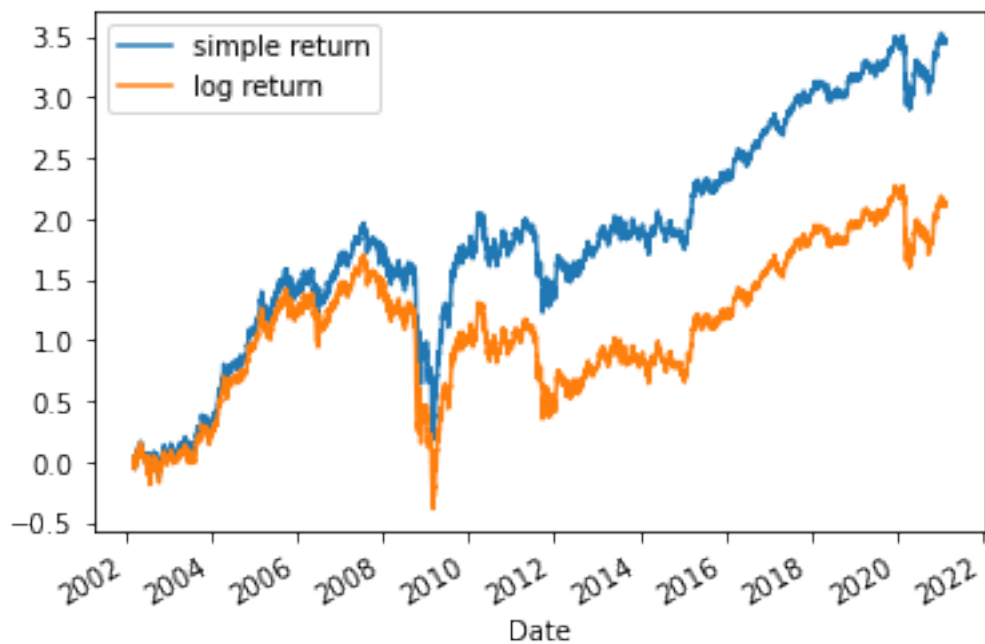


```
[81]: #Hozam számolás két módon
# egyszerű hozam
otp_hist['simple_return'] = otp_hist.Close.pct_change()
# log hozam
otp_hist['log_return'] = np.log(otp_hist.Close/otp_hist.Close.shift(1))

[82]: ax=otp_hist[['simple_return', 'log_return']].plot(subplots=True, layout=(2,1))
```



```
[83]: otp_hist.simple_return.cumsum().plot(label='simple return', legend='True')
      ax=otp_hist.log_return.cumsum().plot(label='log return', legend='True')
```


Az egyszerű hozam és a log hozam nem tartozik az elemzésem tárgya közé, de a továbbiakban log

return-t fogok használni, mert a 2002-es első értéket a log return-nal megszorozva nagyon közelre kiadja a 2021-es utolsó záróértéket.

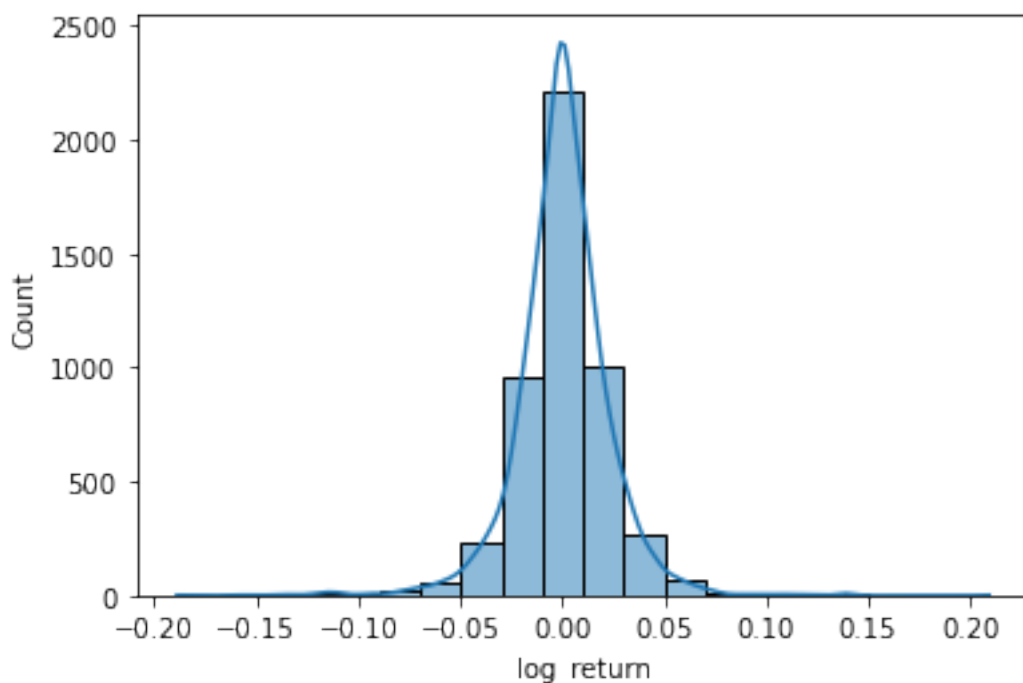
```
[12]: a = otp_hist.Close[0] * np.exp(len(otp_hist)*otp_hist.log_return.mean())
      b = otp_hist.Close[-1]

      print(f'Az adatsor utolsó záró értéke az adatsor első értéke és a log hozam_
            ↳szorzataként: \
            {a:.2f} vs az adatsor tényleges utolsó hozamértéke:{b:.2f}')
```

Az adatsor utolsó záró értéke az adatsor első értéke és a log hozam szorzataként: 13435.85 vs az adatsor tényleges utolsó hozamértéke:13430.00

1.2 OTP hozamok eloszlása

```
[13]: ax=sns.histplot(otp_hist.log_return,stat='count', kde=True, bins=20)
```


1.3 OTP adatsor leíró statisztikái

```
[14]: print(otp_hist.describe().T.round(2))
```

	count	mean	std	min	25%	50%	\
Open	4873.0	5693.42	3235.19	1069.88	3393.06	4895.42	
High	4873.0	5759.46	3263.13	1215.77	3425.01	4961.48	
Low	4873.0	5621.98	3207.92	998.56	3345.62	4823.75	
Close	4873.0	5691.93	3236.80	1098.25	3395.74	4893.46	

Volume	4873.0	1279774.90	1391504.27	0.00	469221.00	848600.00
Dividends	4873.0	0.41	8.24	0.00	0.00	0.00
Stock Splits	4873.0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
simple_return	4872.0	0.00	0.02	-0.17	-0.01	0.00
log_return	4872.0	0.00	0.02	-0.19	-0.01	0.00

	75%	max
Open	7416.23	15580.00
High	7488.36	15850.00
Low	7307.04	15520.00
Close	7397.26	15630.00
Volume	1581805.00	26698424.00
Dividends	0.00	221.35
Stock Splits	0.00	0.00
simple_return	0.01	0.23
log_return	0.01	0.21

```
[15]: print(f'Median:{otp_hist.Close.median()} \nMode:{otp_hist.Close.mode()}')
```

```
Median:4893.46142578125
Mode:0    1615.656982
dtype: float64
```

```
[16]: retvar = otp_hist.log_return.var(ddof=0)
retstd = otp_hist.log_return.std()
retskw = otp_hist.log_return.skew()
print(f'Hozamok varianciája: {retvar:.4f}\
      Szórása:{retstd:.2%} \
      Ferdesége: {retskw:.3f}')
```

```
Hozamok varianciája: 0.0006      Szórása:2.35%      Ferdesége: -0.254
```

Összefoglalás: Az OTP elmúlt 19 évének részvényárfolyamából számolt leíró statisztikákat szá-
molta(tta)m ki.

2 Villamosenergia day ahead árak és fogyasztás kapcsolatának vizsgálata

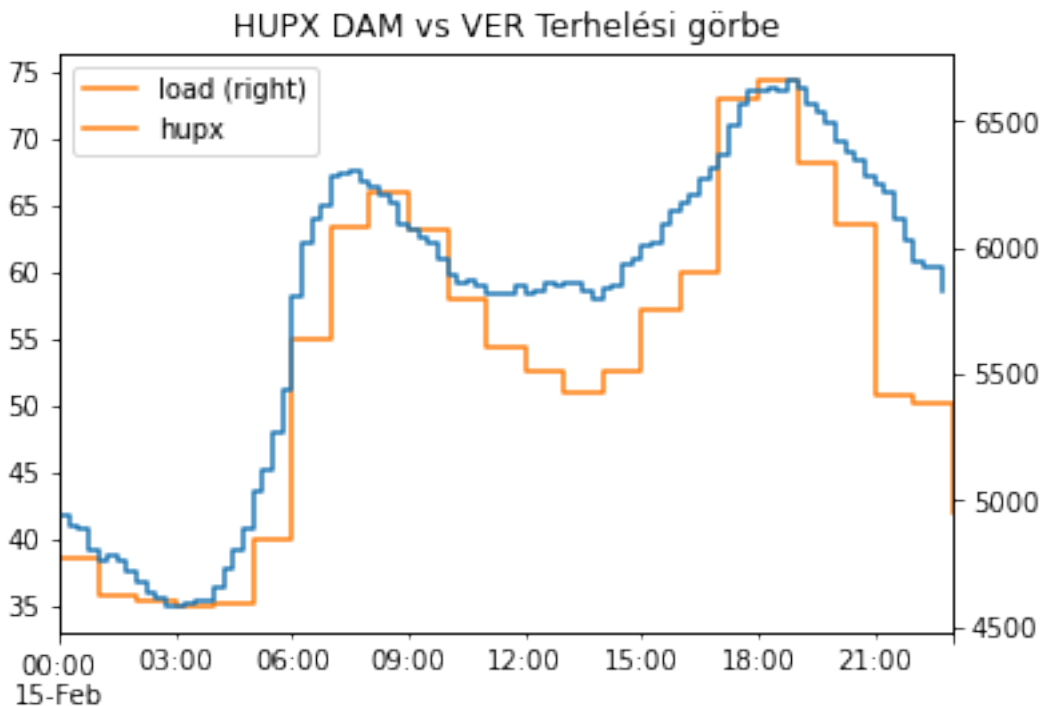
Ebben a részben a HUPX Day ahead árak és a magyar villamosenergia rendszer fogyasztási görbét vizsgálom, egy tetszőleges napra vonatkozólag. A DAM árak T-1 napi aukció során alakultak ki.

2.1 Adatgyűjtés

```
[17]: # adatok letöltése az ENTSOE transparency platformról
# hupx jelöli a DAM árak tábláját, load pedig a terhelési adatokat.
country_code = 'HU'
start = pd.Timestamp('202102150000', tz='Europe/Brussels')
end = pd.Timestamp('202102152345', tz='Europe/Brussels')

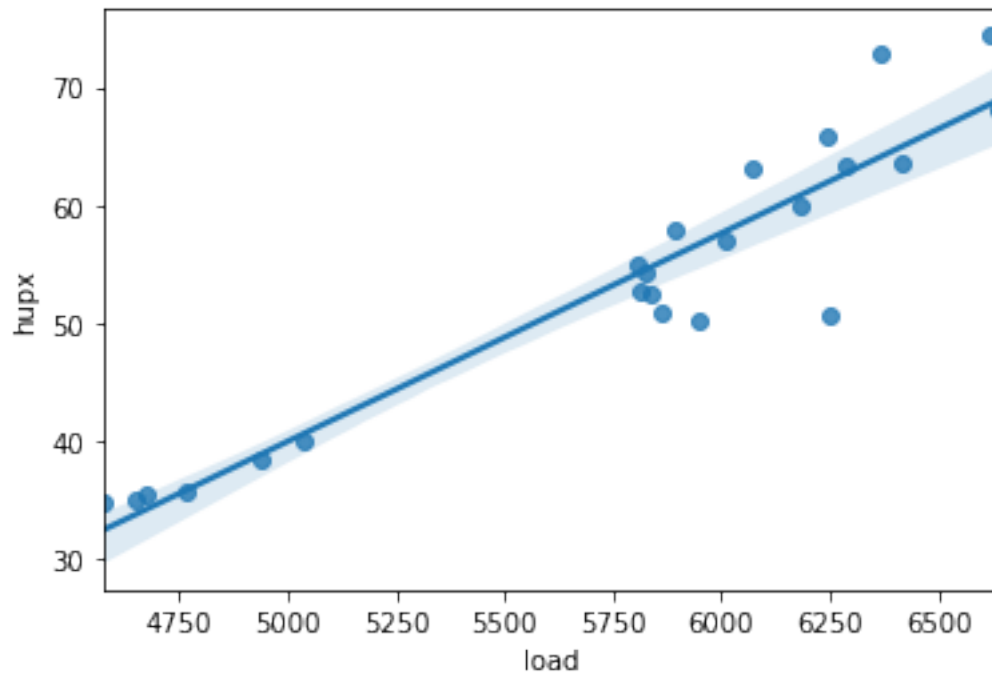
hupx = client.query_day_ahead_prices(country_code, start=start, end=end)
load=client.query_load(country_code, start=start, end=end)

[18]: load.plot(secondary_y=True, drawstyle='steps-post', label='load', legend=True)
a = hupx.plot(drawstyle='steps-post', label='hupx', legend=True,
              title =f'HUPX DAM vs VER Terhelési görbe')
```



```
[19]: df = pd.DataFrame()
df['load'] = load
df['hupx'] = hupx
df.dropna(inplace=True)
ax = sns.regplot(x="load", y="hupx", data=df)
```


2.2 Kétváltozós lineáris regressziós modell (kézi számolással)

X tengelyen a terhelési görbe ami az okozó tényező Y tengelyen a hupx DA árak.

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X$$

2.3 Legkisebb négyzetek módszere

Munkatábla; az idősor tengelyre nincs szükség.

```
[20]: #X = load; Y= hupx
df['XiYi'] = df.load*df.hupx
df['Xi2'] = df.load*df.load
df.dropna()
df.head(3)
```

```
[20]:
```

	load	hupx	XiYi	Xi2
2021-02-15 00:00:00+01:00	4942.0	38.53	190415.26	24423364.0
2021-02-15 01:00:00+01:00	4764.0	35.70	170074.80	22695696.0

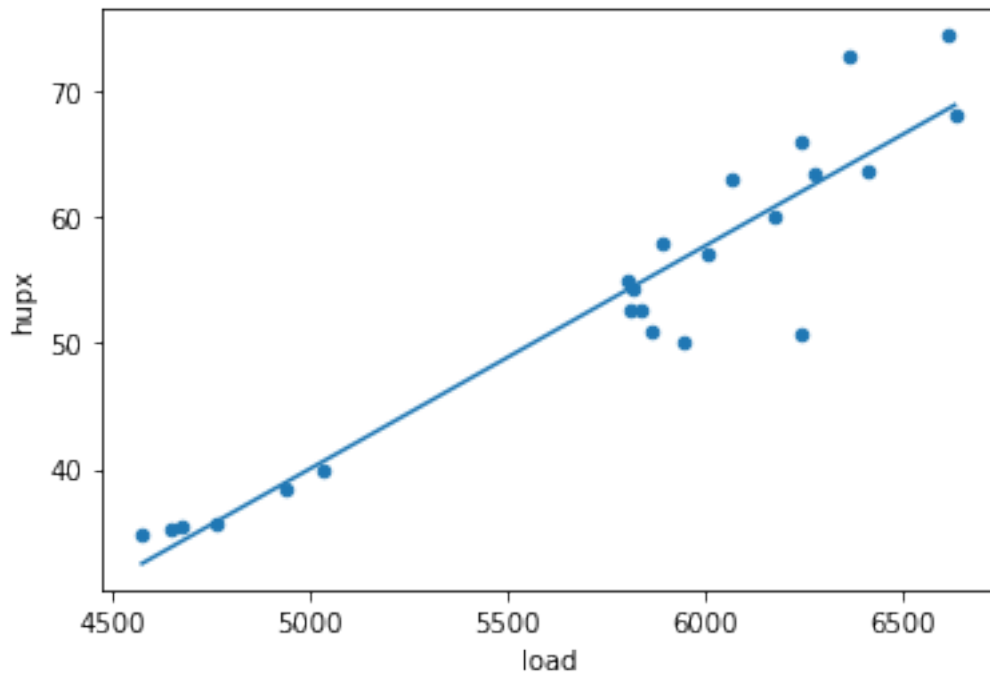
2021-02-15 02:00:00+01:00 4676.0 35.42 165623.92 21864976.0

2.4 Normálegyenletek megoldása determináns módszerrel

```
[21]: sumY = df.hupx.sum()
sumX2 = df['Xi2'].sum()
sumX = df.load.sum()
sumXY = df.XiYi.sum()
n = len(df)
b0= (sumY*sumX2-(sumX*sumXY))/(n*sumX2-(sumX*sumX))
b1 = (n*sumXY-sumY*sumX)/(n*sumX2-(sumX*sumX))
display(Latex(f'\\beta_0:${b0:.4f}$ \\beta_1:${b1:.4f}$'))
```

β_0 :-48.280323 β_1 :0.017656

```
[22]: df.plot.scatter(x='load', y='hupx')
x_values = np.linspace(df.load.min(),df.load.max(),2)
y_linreg_values = b0+b1*x_values
ax=plt.plot(x_values,y_linreg_values)
```



```
[23]: print(f'A regressziófüggvény:Y = {b0:.2f} + {b1:.4f} X')
print(f'A villamosenergia fogyasztás 100 MWh-val való \
növekedése átlagosan {b1*100:.4f} EUR/MWh-val növelte \
a HUPX DA árait a vizsgált időszakban.')
```

A regressziófüggvény: $Y = -48.28 + 0.0177 X$

A villamosenergia fogyasztás 100 MWh-val való növekedése átlagosan 1.7656 EUR/MWh-val növelte a HUPX DA árait a vizsgált időszakban.

2.5 Rugalmassági együttható: $E(Y, X=5500)$

```
[24]: X = 5500
      E = b1 * X / (b0 + b1 * X)
      print(f'Ha {X} MWh lett volna a fogyasztás és az 1%-kal nő, akkor az ár {E:.3f}
            ↳EUR-ral nőne.')
```

Ha 5500 MWh lett volna a fogyasztás és az 1%-kal nő, akkor az ár 1.989 EUR-ral nőne.

2.6 Lineáris korreláció szorossága

```
[25]: # covariance önmagában nem túl értelmes
      df[['hupx', 'load']].cov()
```

```
[25]:          hupx          load
hupx   150.264585   7582.869012
load   7582.869012  429489.885375
```

```
[26]: # correlation normalizálja a covariance-t -1..+1 közé
      df[['hupx', 'load']].corr()
```

```
[26]:          hupx          load
hupx    1.000000    0.943906
load    0.943906    1.000000
```

```
[27]: # ellenőrzés a scipy. stats-ból
import string
meredekség, tengelymetszet, r, pvalue, stderr = stats.linregress(df.load, df.
↳hupx)

egyenlet = 'y = {:.2f}+{:.4f}x'.format(tengelymetszet, meredekség)
r = {'egyenlet': egyenlet,
     'r': f'{r:.4f}',
     'p': f'{pvalue:.4f}',
     'stderr': f'{stderr:.4f}'}

report = string.Template("""
HUPX DAM ár és VER fogyasztási adatok közötti kapcsolatvizsgálat
Ellenőrzése scipy.stats-szal
=====
Regressziós egyenlet : $egyenlet
Korreláció (r)       : $r
p érték              : $p
```

```
standard hiba      : $stderr
''''')
print(report.substitute(r))
```

HUPX DAM ár és VER fogyasztási adatok közötti kapcsolatvizsgálat

Ellenőrzése scipy.stats-szal

=====

Regressziós egyenlet : $y = -48.28 + 0.0177x$

Korreláció (r) : 0.9439

p érték : 0.0000

standard hiba : 0.0013

#TODO: ide egy jó nagy összefoglaló elemzést a fentiekről

Korreláció csak annyit jelent hogy együtt mozognak, nem azt hogy ok-okozati kapcsolat is van köztük. Hogy a HUPX DAM ár ami T-1 napi aukció nyomán születik meg az aukcióra beadott mennyiségek és árak kereslet kínálati összevetéséből és a T napi fogyasztási görbe amit előző napon a piaci szereplők menetrendeznek, forecastolnak, arra már korábban határidős és más ügyletekkel mennyiségeket lekötnek együtt mozog így teljesen el is fogadható. A 94% feletti pozitív korreláció nagyon erősnek számít.

3 A BÉT néhány részvényének korrelációs mátrixa

Probléma: Itt találokra kiválasztottam 10 BÉTen forgó részvényt és a 2020-as adataik alapján a köztük 3-5 leginkább ellentétesen mozgókat (uncorrelated assets) fogom felhasználni a következő fejezetben a portfólió finomításához.

```
[28]: data = yf.download("4IG.BD BIF.BD ALTEO.BD ANY.BD RABA.BD AKKO.BD DELTA.BD OTP.\n→BD MOL.BD OPUS.BD", start="2020-01-01", end="2020-12-31")\ndata['Adj Close'].head(3)
```

```
[*****100%*****] 10 of 10 completed
```

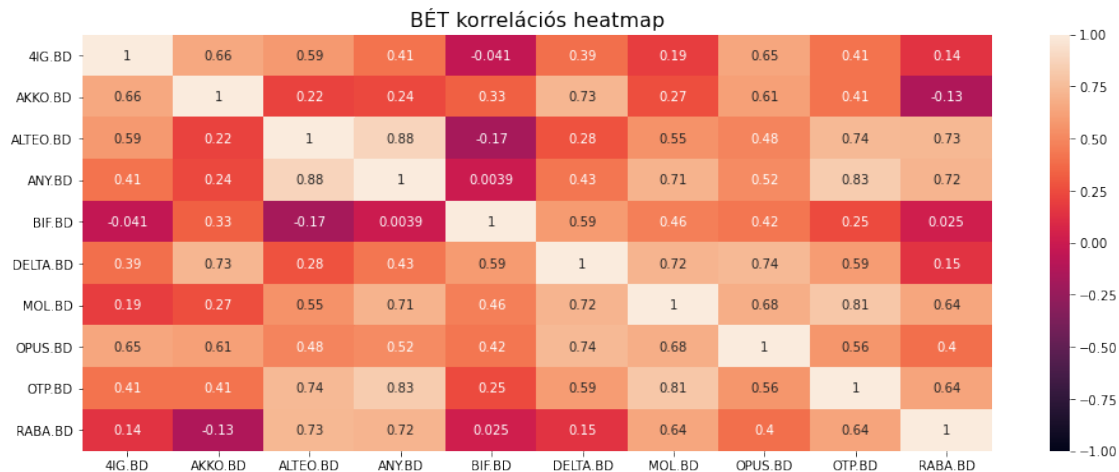
```
[28]:
```

	4IG.BD	AKKO.BD	ALTEO.BD	ANY.BD	BIF.BD	DELTA.BD	\
Date							
2020-01-02	678.775269	440.0	850.0	1296.597534	298.934845	127.0	
2020-01-03	636.351807	438.0	882.0	1296.597534	299.902283	126.0	
2020-01-06	652.742676	424.0	892.0	1287.336060	300.869720	123.0	

	MOL.BD	OPUS.BD	OTP.BD	RABA.BD
Date				
2020-01-02	2960.0	325.0	15390.0	1127.363647
2020-01-03	2950.0	322.0	15290.0	1127.363647
2020-01-06	2882.0	309.0	14640.0	1108.255859

```
[29]: plt.figure(figsize=(16, 6))\nheatmap = sns.heatmap(data['Adj Close'].corr(), vmin=-1, vmax=1, annot=True)\nheatmap.set_title('BÉT korrelációs heatmap', fontdict={'fontsize':16});
```


3.1 TOP 5 legmagasabb korrelációs pár

```
[30]: def get_redundant_pairs(df):
    pairs_to_drop = set() # set-ben nem lehet ismétlődés
    cols = df.columns
    for i in range(0, df.shape[1]):
        for j in range(0, i+1):
            pairs_to_drop.add((cols[i], cols[j]))
    return pairs_to_drop

def get_top_abs_correlations(df, n=5, asc=False):
    au_corr = df.corr().abs().unstack()
    labels_to_drop = get_redundant_pairs(df)
    au_corr = au_corr.drop(labels=labels_to_drop).sort_values(ascending=asc)
    return au_corr[0:n]

print("Top 5 legnagyobb abszolút együttmozgó pár")
print(get_top_abs_correlations(data['Adj Close'], 5, False))
print('\n')
print("Top 5 legkevésbé együttmozgó pár")
print(get_top_abs_correlations(data['Adj Close'], 5, True))
```

Top 5 legnagyobb abszolút együttmozgó pár

ALTE0.BD	ANY.BD	0.880234
ANY.BD	OTP.BD	0.833441
MOL.BD	OTP.BD	0.805529
ALTE0.BD	OTP.BD	0.740502
DELTA.BD	OPUS.BD	0.735441

dtype: float64

Top 5 legkevésbé együttmozgó pár

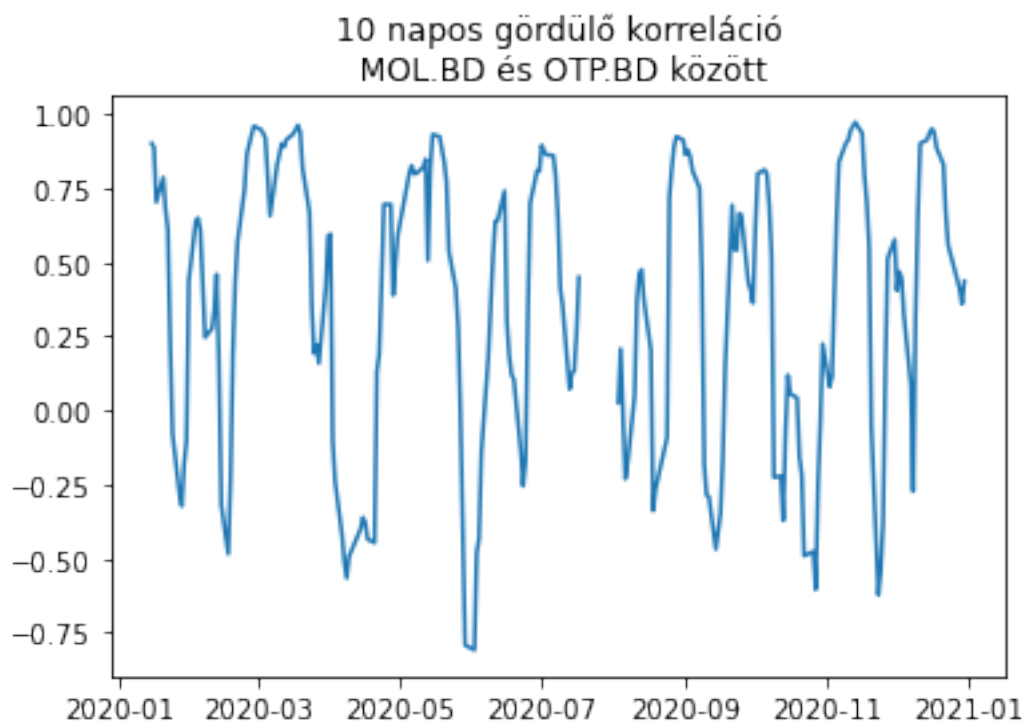
ANY.BD	BIF.BD	0.003949
BIF.BD	RABA.BD	0.024963
4IG.BD	BIF.BD	0.040921
AKKO.BD	RABA.BD	0.133068
4IG.BD	RABA.BD	0.143210

dtype: float64

Ezzel megvannak azok az eszközök amelyeket portfólióépítéshez használhatok. Az eszközök kiválasztására pedig a kiigazított záróárakra alkalmazott korrelációs számítást használtam.

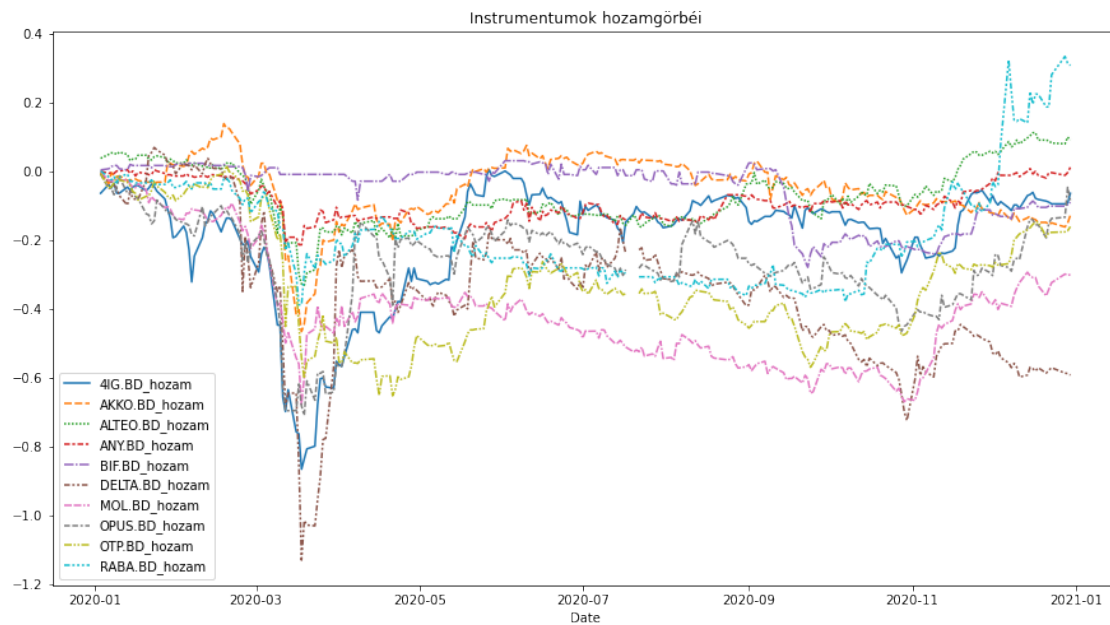
```
[31]: # Gördülő korreláció: a korreláció időbeli változását mutatja 2 részvény között
n=10
r1 = 'MOL.BD'
r2 = 'OTP.BD'
rolling_correlation = data['Close'][r1].rolling(n).corr(data['Close'][r2])
```

```
plt.title(f'{n} napos gördülő korreláció\n {r1} és {r2} között')
ax=plt.plot(rolling_correlation)
```



```
[32]: data2 = pd.DataFrame()
for c in data['Adj Close'].columns:
    colname = c+'_hozam'
    data2[colname] = np.log(data['Adj Close'][c]/data['Adj Close'][c].shift(1))

plt.figure(figsize=(15,8))
plt.title('Instrumentumok hozamgörbéi')
ax=sns.lineplot(data=data2.cumsum())
```


[ ]:

4 Idősorelemzés VER 2020-2021Q1

A magyar villamosenergia rendszer terhelési görbáját fogom elemezni 2020.01.01-től 2021.02.15ig. Az adatokat az Entsoe transparency platformról fogom letölteni.

Egyszerű módszerek: - átlagok (számtani, kronologikus) - viszonyszámok (lánc, bázis) - grafikus ábrázolás

Modellek - Determinisztikus - Szochasztikus modellek: ARMA-ARIMA

4.1 AdatLetöltés

```
[33]: # Terhelési görbe (tg) adatok lekérdezése
start = pd.Timestamp('202001010000', tz='Europe/Brussels')
end   = pd.Timestamp('202102162345', tz='Europe/Brussels')
tg    = client.query_load('HU', start=start, end=end)
```

4.2 Adattábla egyszerű vizsgálata

```
[34]: # Adatsor első pár sora
print(tg.head())

# Intervallum explicit beadása.. erre most nem lesz szükség
# tg = tg.asfreq(freq='15min')

# Van-e null érték az adatsorban?
print(f'Null érték van-e? {tg.isnull().any()}')
```

```
2020-01-01 00:00:00+01:00    4374.0
2020-01-01 00:15:00+01:00    4324.0
2020-01-01 00:30:00+01:00    4284.0
2020-01-01 00:45:00+01:00    4220.0
2020-01-01 01:00:00+01:00    4173.0
dtype: float64
Null érték van-e? False
```

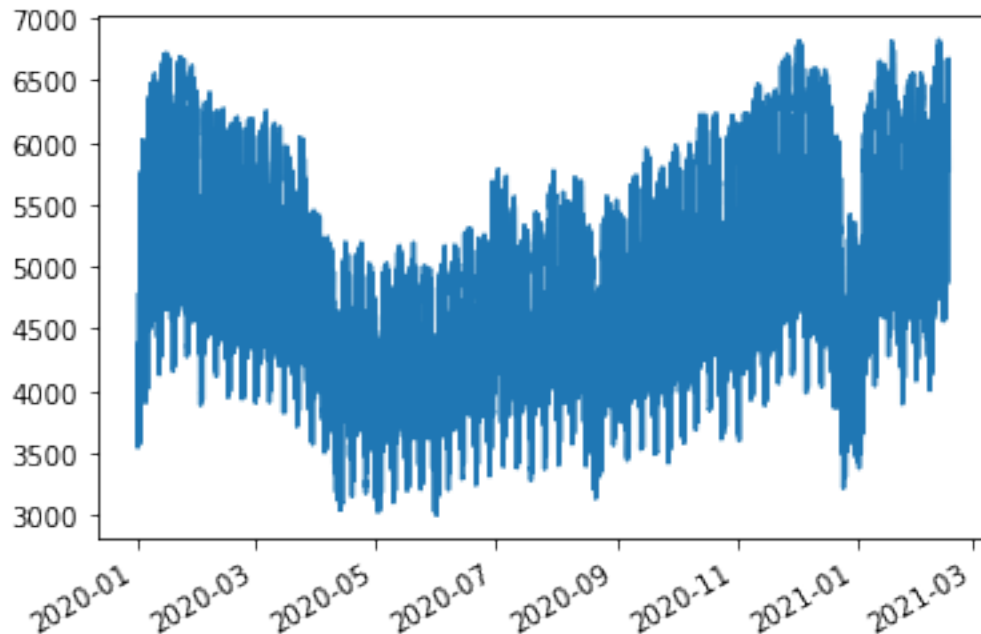
```
[35]: # Adatsor leíró statisztikái
print(tg.describe().round(2))
```

```
count    39632.00
mean      4957.02
std       803.66
min       2998.00
25%       4363.00
50%       4925.00
75%       5551.25
max       6827.00
dtype: float64
```

Az első lényeges megfigyelést itt tehetjük: 2020 január 1-től a magyar VER terhelésének minimum és maximum értékei meghatározhatóak. A fenti leíró statisztika megmutatja az adattípust is (float) azaz nem kell konvertálni és statisztikai elemzésre az adat így alkalmas. Az időpecsét UTC időzóna formátumban van, ami az óráátállítások kezelése miatt szükséges, főleg ha az ENTSOE adatbázisából mondjuk Romániával akarnám összehasonlítani az adatokat.

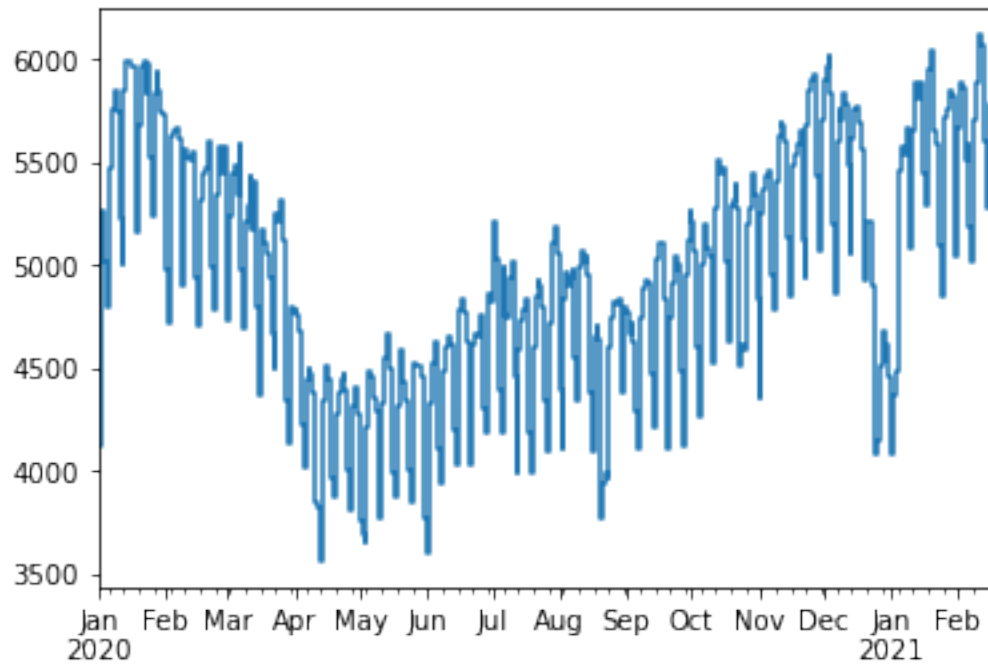
4.3 Vizualizálás

```
[36]: ax=tg.plot()
```

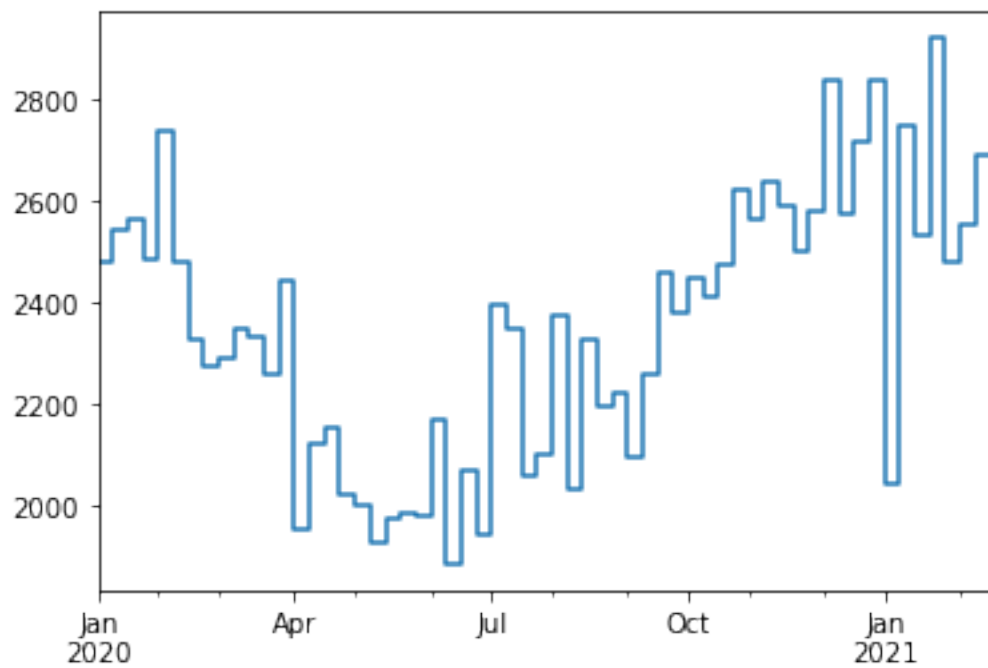

Az egész időszaknyi negyedórás adat kirajzolása egy sűrű grafikont eredményez. Az látszik belőle hogy idősor, ciklikusság van benne, vannak szakaszai amelyekben trend is megfigyelhető. Kiugró értékeket itt nem lehet megállapítani. Első ránézésre csak annyit tudok mondani róla hogy elemzésre alkalmas lesz.

```
[37]: # Adatsor aggregálása napi átlagok szintjére.  
ax = tg.resample('d').mean().plot(drawstyle='steps-post')
```

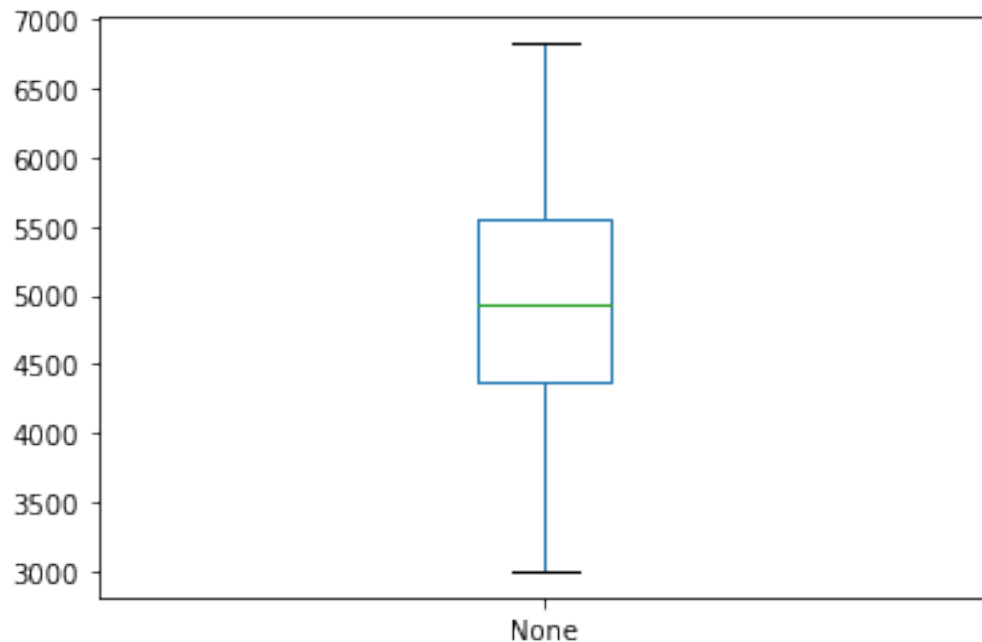


```
[38]: range = (tg.resample('w').max()-tg.resample('w').min()).
      →plot(drawstyle='steps-post')
```

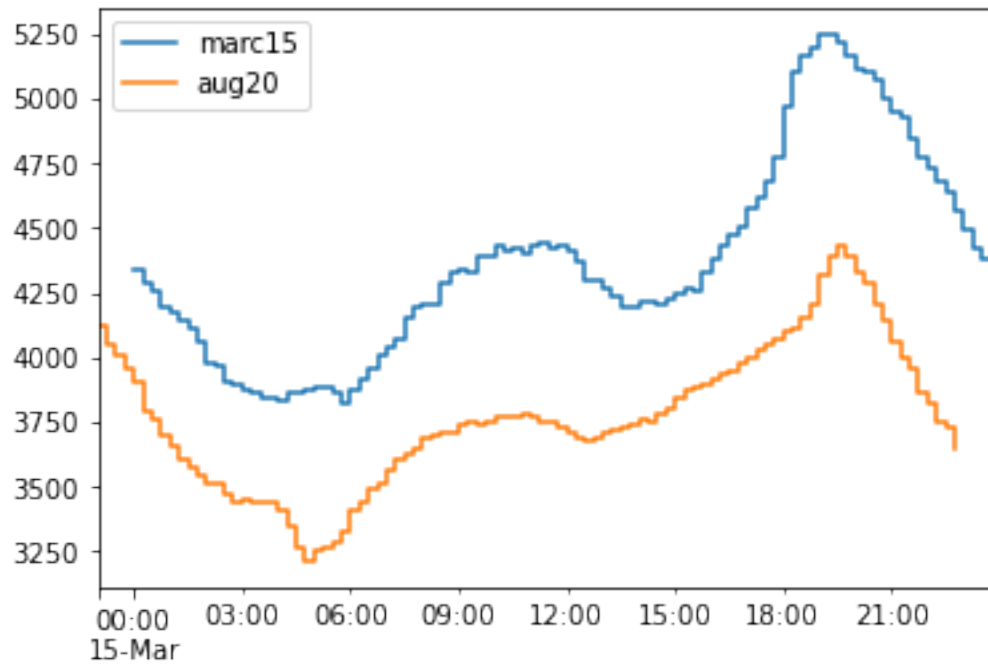

Heti aggregált adat szélessége. Juniushban a legalacsonyabb a heti minimum és maximum közti különbség, a téli hónapokban pedig a legmagasabb.

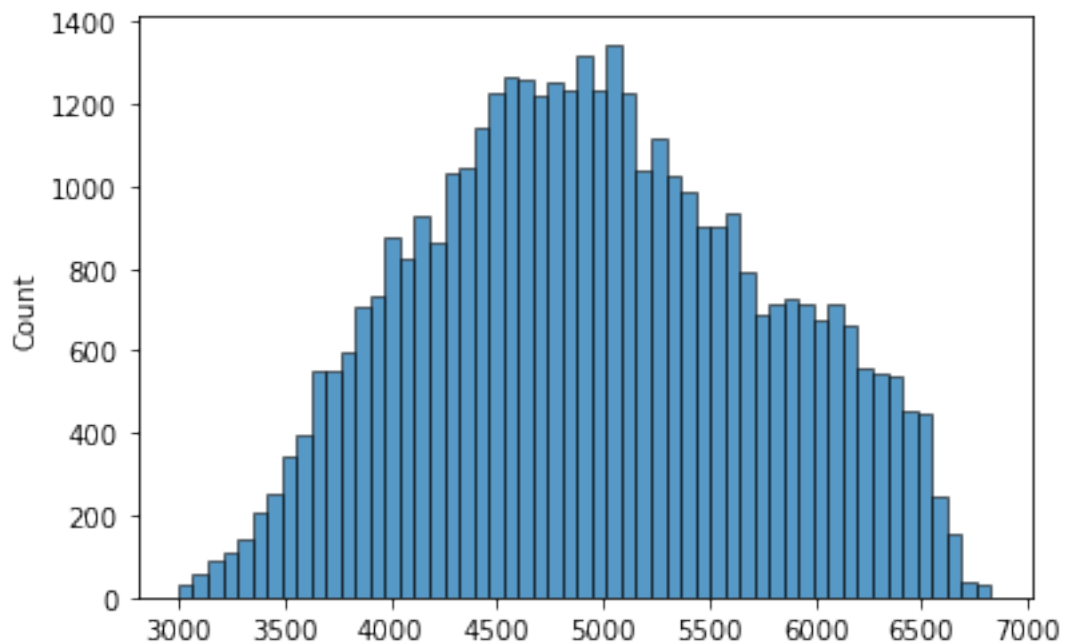
```
[39]: ax=tg.plot(kind='box')
```



```
[40]: # két adott nap, március 15-e és augusztus 20 megjelenítése  
# naptípusonkénti elemzés majd lejjebb  
ax=tg.loc['2020-03-15 00:00':'2020-03-15 23:45'].plot(drawstyle='steps-post',  
→label='marc15', legend=True)  
ax=tg.loc['2020-08-20 00:00':'2020-08-20 23:45'].shift(-158, freq='D').  
→plot(drawstyle='steps-post', label='aug20', legend=True)
```



```
[41]: ax= sns.histplot(tg)
```

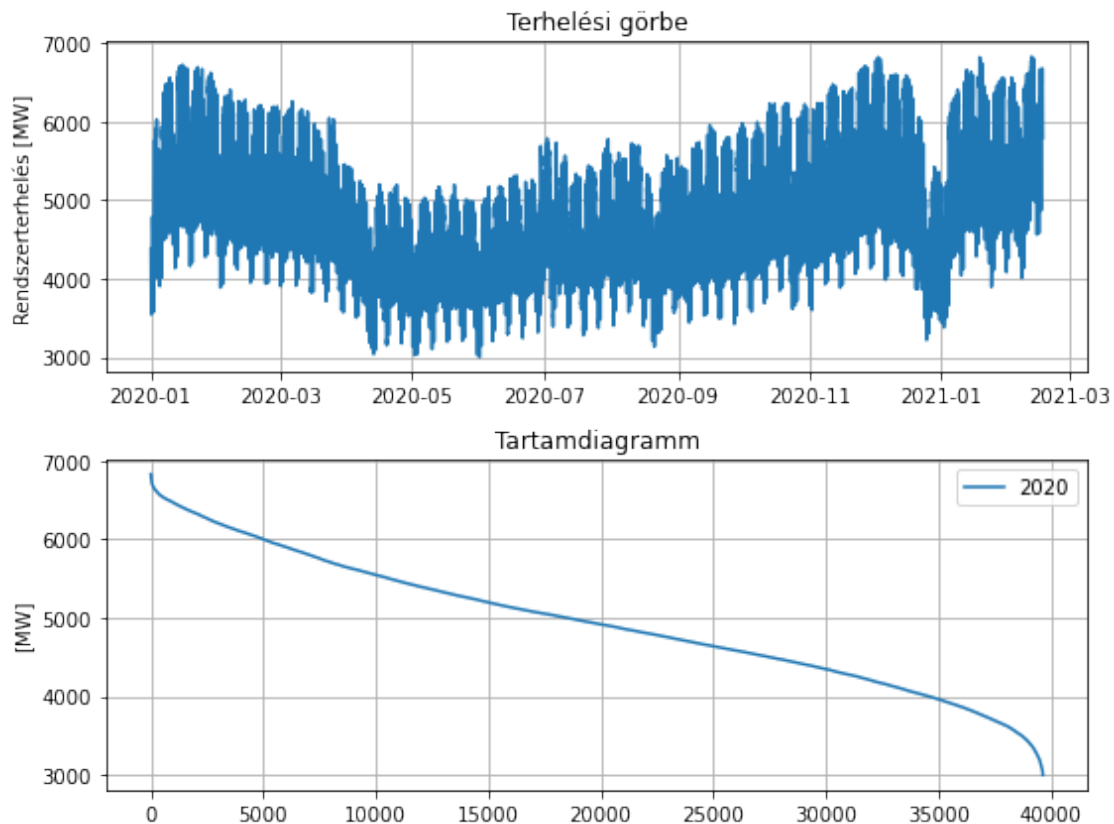


```
[42]: # Tartamgörbe
fig = plt.figure(figsize=(8,6))
ax = fig.add_axes([0.1, 0.1, 0.6, 0.75])

plt.subplot(2,1,1)
plt.plot(tg)
plt.ylabel('Rendszerterhelés [MW]')
plt.grid(True)
plt.title('Terhelési görbe')

plt.subplot(2,1,2)
plt.plot(tg.sort_values(ascending=False).to_list(), label='2020')
plt.ylabel(' [MW] ')
plt.title('Tartamdiagramm')
plt.legend()
plt.grid()

plt.tight_layout()
plt.show()
```



```
[43]: print('Max Load: \t{0}, {1} MW'.format(tg.idxmax(), tg.max()))
      print('Min Load: \t{0}, {1} MW'.format(tg.idxmin(), tg.min()))
      peak = tg.between_time('08:00', '20:00')
      print('Max Peak Load: \t{0}, {1} MW'.format(peak.idxmax(), peak.max()))
      print('Min Peak Load: \t{0}, {1} MW'.format(peak.idxmin(), peak.min()))
```

```
Max Load:      2021-02-11 17:45:00+01:00, 6827.0 MW
Min Load:      2020-06-01 05:30:00+02:00, 2998.0 MW
Max Peak Load: 2021-02-11 17:45:00+01:00, 6827.0 MW
Min Peak Load: 2020-04-12 13:45:00+02:00, 3361.0 MW
```

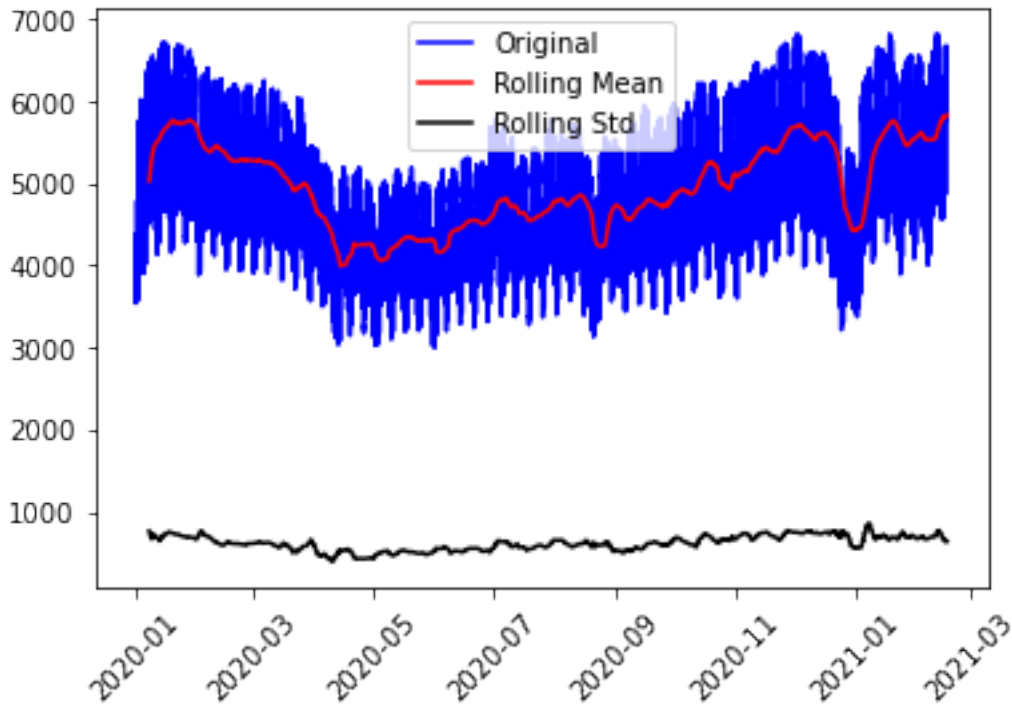
A maximális *rendszerterhelés* már 2021-ben volt. A minimális rendszerterhelés pedig nem a 2020 áprilisi első pandemiahullám idején.

4.4 Stacionaritás vizsgálata

Egy idősor akkor tekinthető stacionáriusnak ha az idősor maradék tagjának - várható értéke, - varianciája, - autokovarianciája

nem függ az időtől. Ilyen esetben a folyamat lefutása az időben stabil, nincs trendhatás. Az ilyen idősoroknak jó a rövid távú előrejelezhetősége.

```
[44]: rolmean = tg.rolling(window = 96*7, center = False).mean()
      rolstd = tg.rolling(window = 96*7, center = False).std()
      orig = plt.plot(tg,color = 'blue',label = 'Original')
      mean = plt.plot(rolmean,color = 'red',label = 'Rolling Mean')
      std = plt.plot(rolstd,color = 'black',label = 'Rolling Std')
      plt.legend(loc = 'best')
      plt.xticks(rotation = 45)
      plt.show(block = False)
      plt.close()
```


[ ]:

```
[45]: dfctest = adfuller(tg)
print(f'Test Statistic: {dfctest[0]:.4f}')
print(f'p value: {dfctest[1]:.8f}')
for key, value in dfctest[4].items():
    print(f'Critical value {key}: {value:.4f}')

if dfctest[0] < dfctest[4]["5%"]:
    print ("Ho elutasítható: Az idősor stacioner")
else:
    print ("Ho nem elutasítható - Az idősor NEM stacioner")
```

```
Test Statistic: -13.6729
p value: 0.00000000
Critical value 1%: -3.4305
Critical value 5%: -2.8616
Critical value 10%: -2.5668
Ho elutasítható: Az idősor stacioner
```

ADF teszt esetén a H_0 hipotézis az hogy az adatsor NEM stacionárius. Ha a Test statisztika < Critical value akkor elutasíthatjuk a H_0 -t. Jelen esetben ez igaz tehát az adatsor stacionárius. Ami, ha belegondolok végülis valós, hiszen egy gazdaság terhelési görbéje csak akkor "trendelne" ha vagy hatalmas gazdasági növekedés lenne ami már egy ilyen 12-13 hónapos időszakban is érzékelhető lenne, vagy - és erre volt esély - olyan mély válság alakulna ki hogy tartosan és folyamatosan

csökkenne a villamos energia igény iránti igény. De a fenti időszakban a géppark, erőműpark nem változott jelentősen és a pandemia hatása is csak az év március-április hónapjaira koncentrált, legalábbis villamosenergia fogyasztás szempontjából.

4.5 Idősor szétbontása

[ ]:

```
[46]: decomposition = seasonal_decompose(tg.resample('d').mean())

f, ((ax1, ax2), (ax3, ax4)) = plt.subplots(2,2, figsize = (10, 5), sharex = True)

ax1.plot(tg.resample('d').mean(), label = 'Napi átlagos rendszerterhelés')
ax1.legend(loc = 'best')
ax1.tick_params(axis = 'x', rotation = 45)

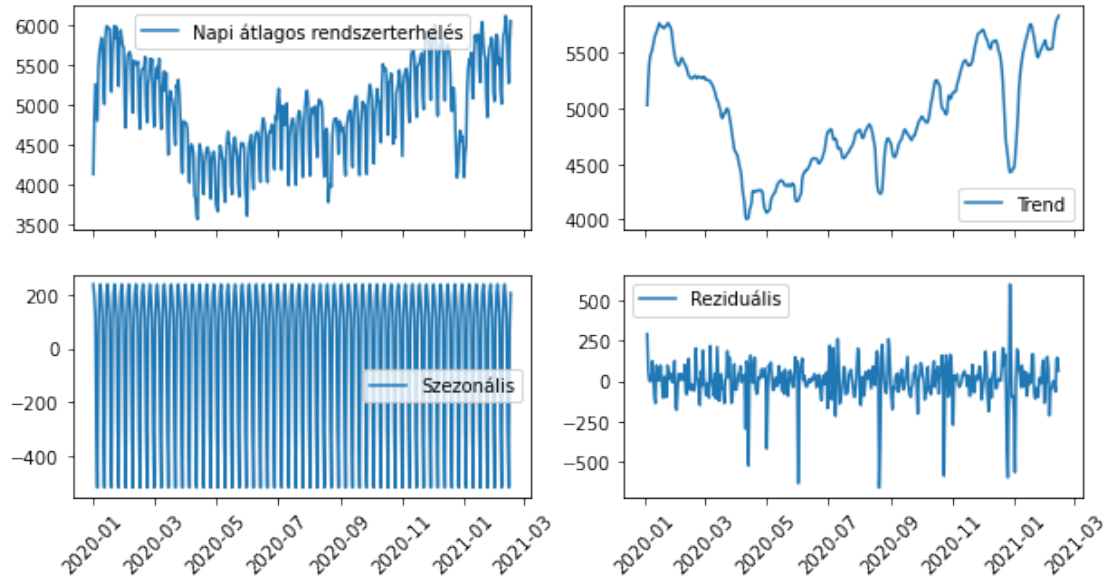
ax2.plot(decomposition.trend, label = 'Trend')
ax2.legend(loc = 'best')
ax2.tick_params(axis = 'x', rotation = 45)

ax3.plot(decomposition.seasonal, label = 'Szezonális')
ax3.legend(loc = 'best')
ax3.tick_params(axis = 'x', rotation = 45)

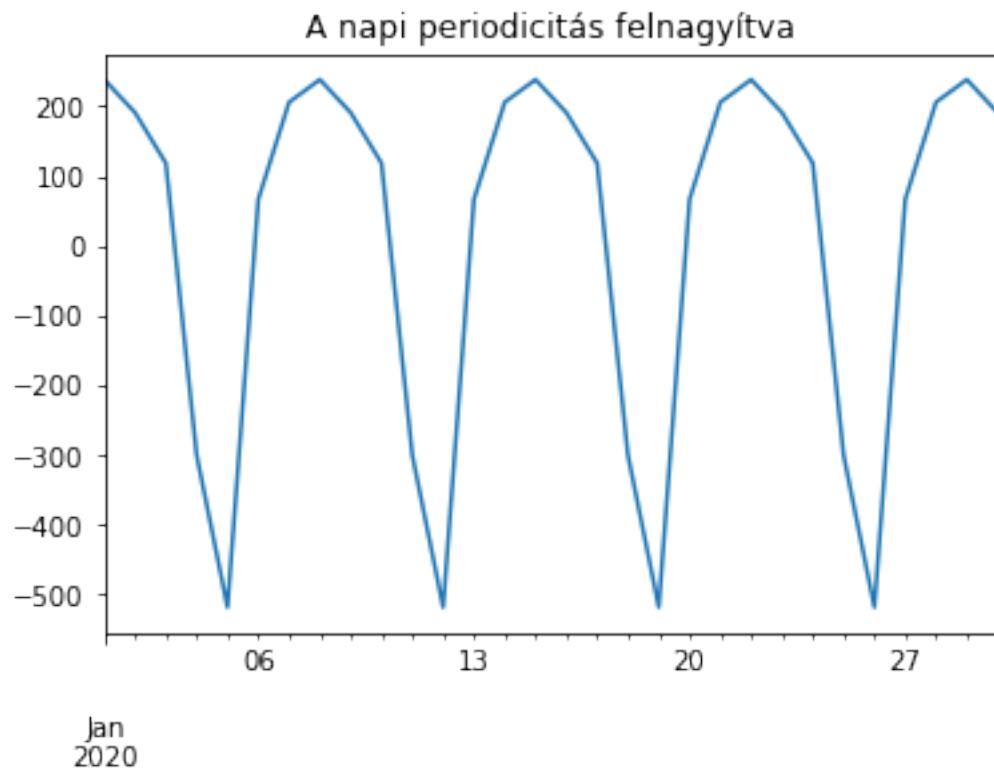
ax4.plot(decomposition.resid, label = 'Reziduális')
ax4.legend(loc = 'best')
ax4.tick_params(axis = 'x', rotation = 45)

# Show graph
plt.suptitle('Idősor szétbontása trend, szezonális és reziduális összetevőre',
            fontsize = 18)
plt.show()
```

Idősor szétbontása trend, szezonális és reziduális összetevőre


```
[47]: t='A napi periodicitás felnagyítva'
      ax=decomposition.seasonal.loc['2020-01-01':'2020-01-30'].plot(title=t)
```

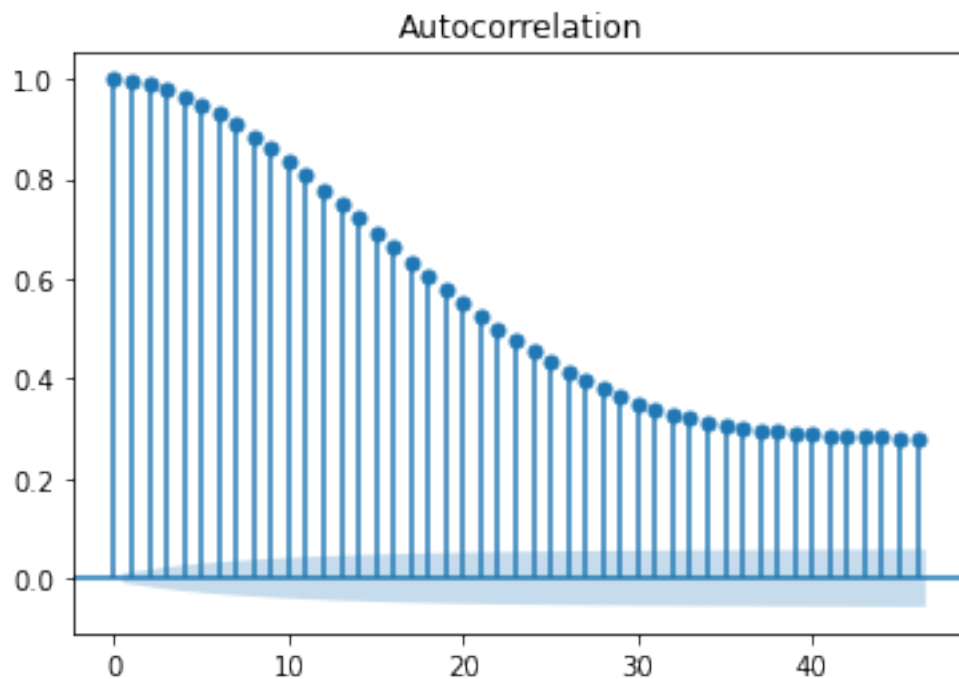


```
[48]: # szezonális átlaga
```

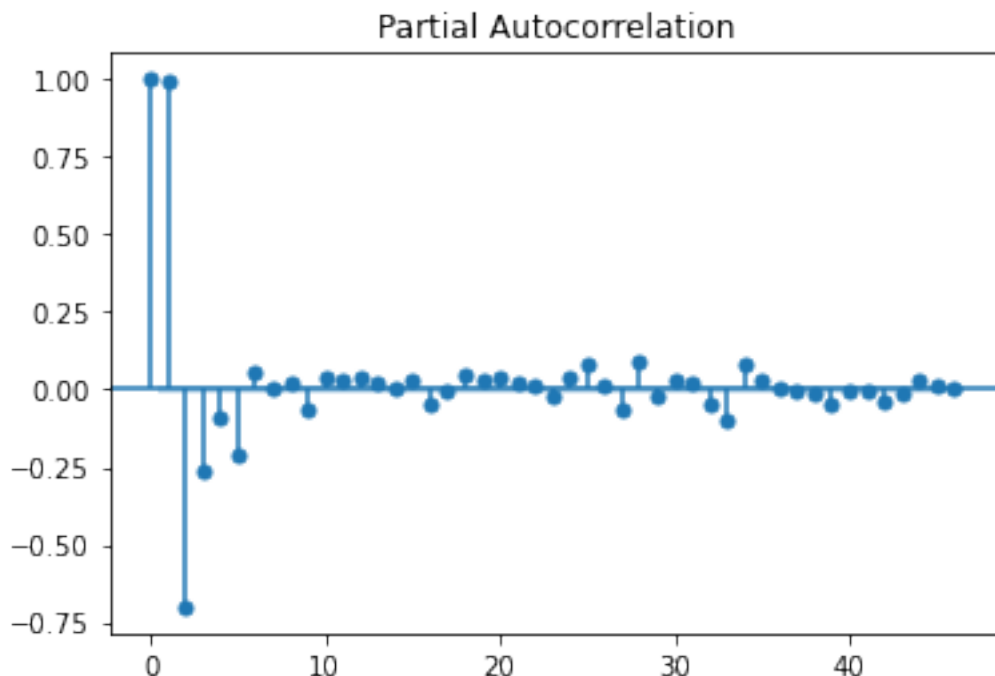
A rendszerterhelést szétbontottam az idősorban rejlő alapirányzatra, periodikus ingadozásra és egy véletlenszerű komponensre. Ez utóbbinál a kiugró értékek további vizsgálatot igényelnek.

4.6 ARIMA model

```
[49]: acf = sm.graphics.tsa.plot_acf(tg)
```



```
[50]: pacf=sm.graphics.tsa.plot_pacf(tg)
```



```
[51]: from statsmodels.tsa.arima.model import ARIMA
arima = ARIMA(tg.resample('h').mean(), order=(2,1,1)).fit()
arima.summary()
```

```
[51]: <class 'statsmodels.iolib.summary.Summary'>
      """
```

```

                        SARIMAX Results
=====
Dep. Variable:          y      No. Observations:           9911
Model:                ARIMA(2, 1, 1)  Log Likelihood       -61555.313
Date:                 Sat, 20 Feb 2021  AIC                  123118.625
Time:                  10:07:28    BIC                   123147.431
Sample:               01-01-2020   HQIC                  123128.380
                        - 02-16-2021
Covariance Type:      opg
=====

```

	coef	std err	z	P> z	[0.025	0.975]
ar.L1	1.6901	0.005	336.416	0.000	1.680	1.700
ar.L2	-0.8017	0.004	-206.199	0.000	-0.809	-0.794
ma.L1	-0.9510	0.004	-242.762	0.000	-0.959	-0.943
sigma2	1.455e+04	144.591	100.658	0.000	1.43e+04	1.48e+04

```

=====
===

```

```

Ljung-Box (L1) (Q):          112.66   Jarque-Bera (JB):
4064.59
Prob(Q):                    0.00   Prob(JB):
0.00
Heteroskedasticity (H):      0.89   Skew:
0.48
Prob(H) (two-sided):         0.00   Kurtosis:
5.99
=====
===

```

Warnings:

```

[1] Covariance matrix calculated using the outer product of gradients (complex-
step).
"""

```

Eddig volt az egyszerű. Most értelmezni kellene a kapott adatokat: - dep. Variable: ez csak kiírja a függő változó nevét
- no.Observation: hány sorból állt az adat, - Model: - Log Likelihood: - Method: - S.D of innovations - Date: - AIC: - Time: - BIC: - Sample: - HQIC - coef - stderr - z - P>|z| - 0.025 - 0.975

```
[52]: import scipy.stats as scs
```

```

[53]: resids = arima.resid
n_lags = 40

fig, ((ax1, ax2), (ax3, ax4)) = plt.subplots(2, 2)
fig.dpi = 120
r = resids
resids = (r - np.nanmean(r)) / np.nanstd(r)
resids_nonmissing = resids[~(np.isnan(resids))]

# residuals over time
sns.lineplot(x=np.arange(len(resids)), y=resids, ax=ax1)
ax1.set_title('Standardized residuals')

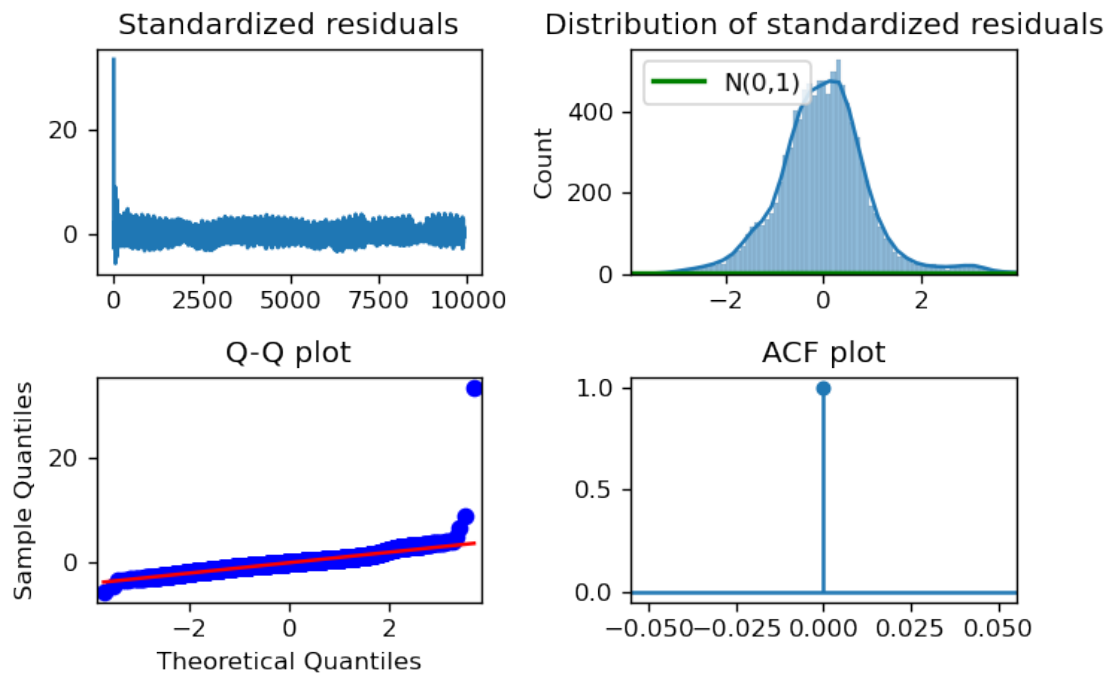
# distribution of residuals
x_lim = (-1.96 * 2, 1.96 * 2)
r_range = np.linspace(x_lim[0], x_lim[1])
norm_pdf = scs.norm.pdf(r_range)
sns.histplot(resids_nonmissing, kde=True, ax=ax2)
ax2.plot(r_range, norm_pdf, 'g', lw=2, label='N(0,1)')
ax2.set_title('Distribution of standardized residuals')
ax2.set_xlim(x_lim)
ax2.legend()

# Q-Q plot
qq = sm.qqplot(resids_nonmissing, line='s', ax=ax3)

```

```
ax3.set_title('Q-Q plot')

# ACF plot
sm.graphics.tsa.plot_pacf(resids, ax=ax4, lags=n_lags, alpha=0.05)
x=ax4.set_title('ACF plot')
plt.tight_layout()
```



```
[54]: arima.resid.values
```

```
[54]: array([ 4.30050000e+03, -3.43147145e+02, -9.41935053e+01, ...,
        -7.13180740e+01, -3.26297056e+00, -4.04459148e+01])
```

```
[65]: xresid = arima.resid.values[~np.isnan(arima.resid.values)]
ljung_box_results = sm.stats.acorr_ljungbox(xresid, lags=[20], return_df=True)
ljung_box_results.round(4)
```

```
[65]:    lb_stat  lb_pvalue
20  604.0584         0.0
```

```
[66]: def run_arima_model(ts, p, d, q):
    model = ARIMA(ts, order=(p, d, q))
    results_ = model.fit()

    len_results = len(results_.fittedvalues)
    ts_modified = ts[-len_results:]
```

```

# calculate residual sum of squares (RSS)
rss = sum((results_.fittedvalues - ts_modified)**2)
# calculate root mean square error (RMSE)
rmse = np.sqrt(rss / len(ts))

plt.plot(ts)
plt.plot(results_.fittedvalues, color = 'red')
plt.title('For ARIMA model (%i, %i, %i) for ts , RSS: %.4f, RMSE: %.4f' %(p, d, q, rss, rmse))
plt.show()
plt.close()

return results_

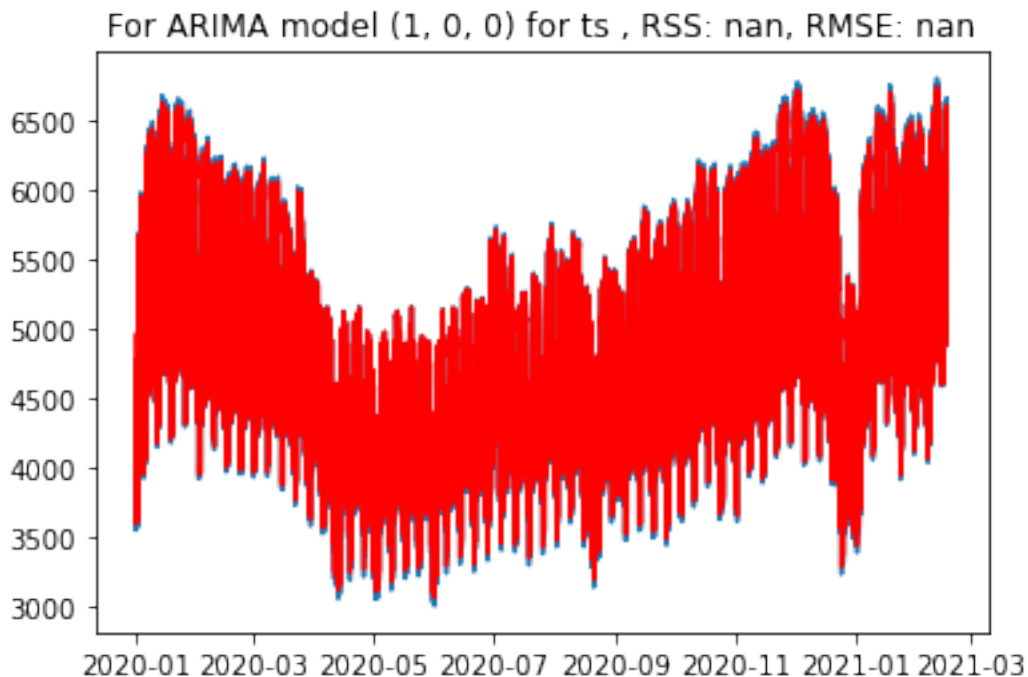
```

```

[67]: ts = tg.resample('h').mean()

model_AR = run_arima_model(ts,p = 1,d = 0,q = 0)
model_MA = run_arima_model(ts,p = 0,d = 0,q = 1)
model_ARMA = run_arima_model(ts,p = 1,d = 0,q = 1)

```

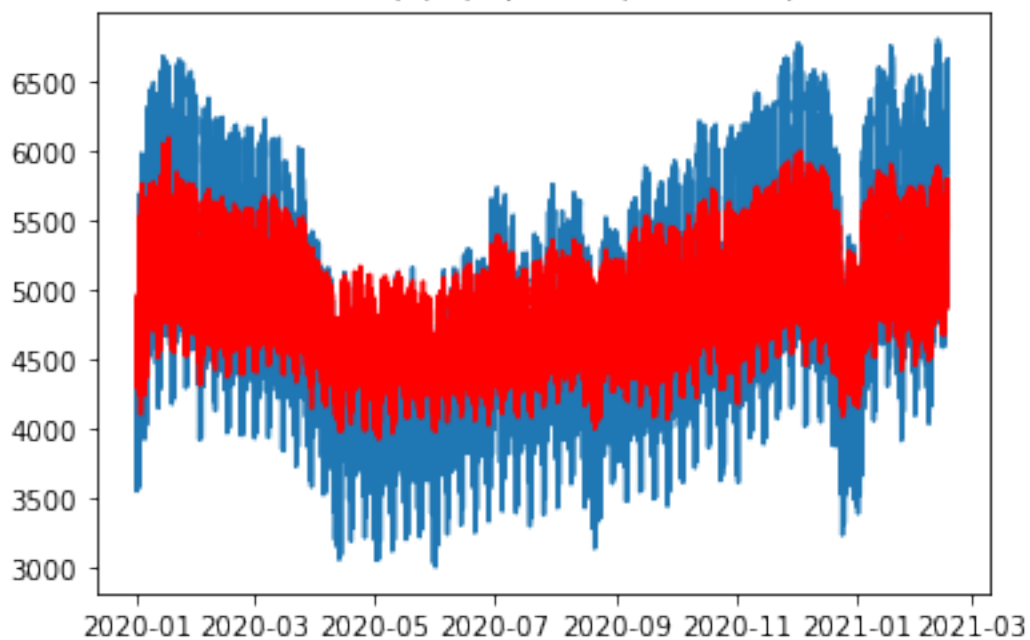


```

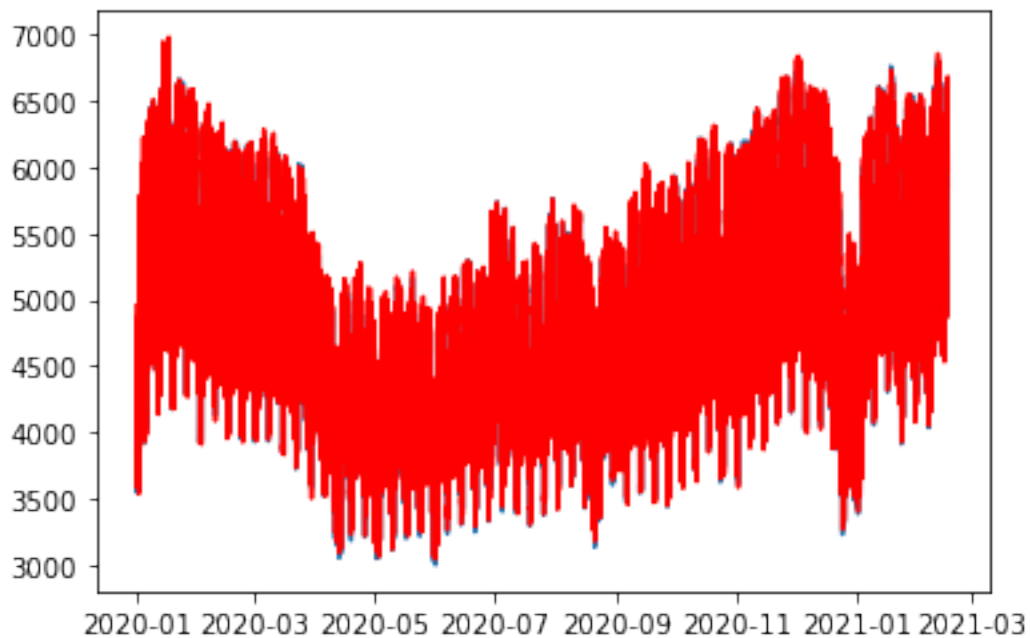
C:\Users\janos\anaconda3\lib\site-
packages\statsmodels\tsa\statespace\sarimax.py:977: UserWarning: Non-invertible
starting MA parameters found. Using zeros as starting parameters.
  warn('Non-invertible starting MA parameters found.')

```

For ARIMA model (0, 0, 1) for ts , RSS: nan, RMSE: nan

For ARIMA model (1, 0, 1) for ts , RSS: nan, RMSE: nan

5 Beta, CAPM, Optimális portfólió

Ebben a fejezetben kiszámítom a beruházáselemzés órán elhangzott példák alapján az OTP és ZWACK (esetleg a fenti 10 mintarészvény) hozamait, betáját, generálok rá valahogy egy tojásgörbét, még nemtom hogyan de illeszték a tojásra egy SML-t.

.. már ha tudom

5.1 CAPM

```
[172]: import pandas as pd
import yfinance as yf
import statsmodels.api as sm
```

```
[68]: RISKY_ASSET = 'OTP.BD'
MARKET_BENCHMARK = '^BUX'
START_DATE = '2021-01-01'
END_DATE = '2021-02-20'
```

```
[186]: df = yf.download([RISKY_ASSET, MARKET_BENCHMARK],
                        start=START_DATE,
                        end=END_DATE,
                        adjusted=True,
                        progress=False)
```

```
[187]: X = df['Adj Close'].rename(columns={RISKY_ASSET: 'asset', MARKET_BENCHMARK:
    → 'market'}) \
.resample('D').last().pct_change().dropna()
```

```
[188]: covariance = X.cov().iloc[0,1]

benchmark_variance = X.market.var()
beta = covariance / benchmark_variance
```

```
[189]: beta
```

```
[189]: 0.5312850735982912
```

```
[190]: y = X.pop('asset')
X = sm.add_constant(X)
capm_model = sm.OLS(y, X).fit()
print(capm_model.summary())
```

```

                        OLS Regression Results
=====
Dep. Variable:          asset    R-squared:                0.181
Model:                  OLS      Adj. R-squared:           0.162
Method:                 Least Squares    F-statistic:        9.713
Date:                  Sat, 20 Feb 2021    Prob (F-statistic):    0.00322
```

```

Time:                                02:00:56   Log-Likelihood:            144.60
No. Observations:                     46       AIC:                      -285.2
Df Residuals:                         44       BIC:                      -281.5
Df Model:                             1
Covariance Type:                      nonrobust

```

```

=====
              coef      std err          t      P>|t|      [0.025      0.975]
-----
const         -0.0006      0.002     -0.395      0.695     -0.004      0.003
market         0.5313      0.170      3.117      0.003      0.188      0.875
=====

```

```

Omnibus:                8.657   Durbin-Watson:                2.604
Prob(Omnibus):           0.013   Jarque-Bera (JB):          7.971
Skew:                    0.805   Prob(JB):                  0.0186
Kurtosis:                4.250   Cond. No.                  108.
=====

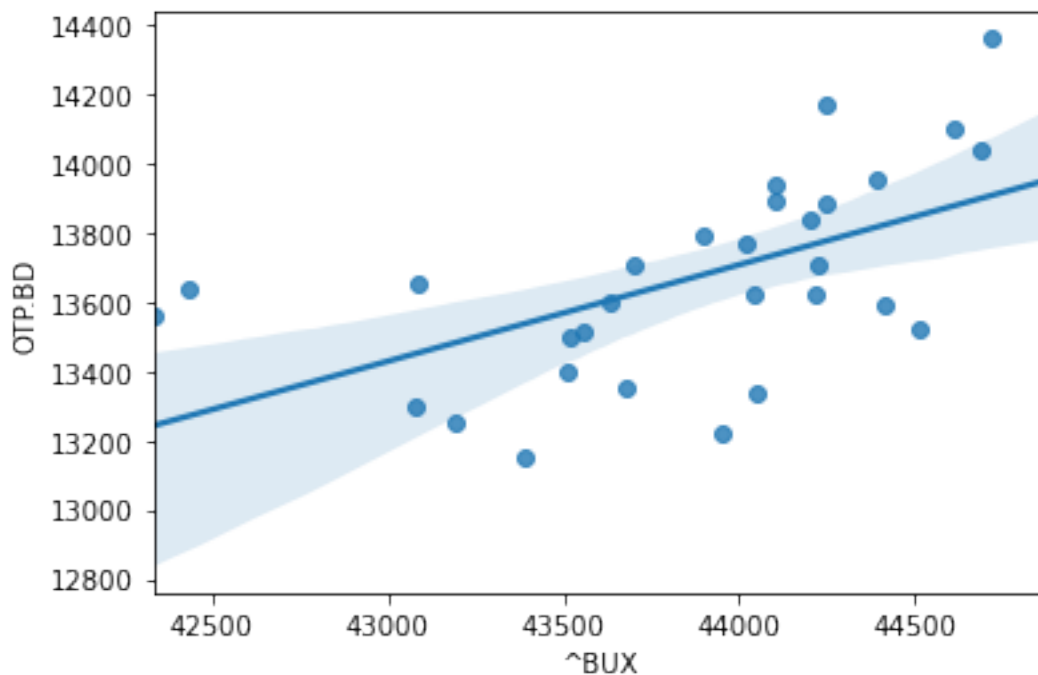
```

Notes:

[1] Standard Errors assume that the covariance matrix of the errors is correctly specified.

Ezek szerint ha a BUX-ot vesszük a piacnak és az OTP-BUX Beta-ját nézzük. Akkor a vizsgált időszakra a beta 0.5313 azaz az OTP fele olyan volatilis mint a piac egésze.

```
[196]: ax = sns.regplot(y=RISKY_ASSET, x=MARKET_BENCHMARK, data=df['Adj Close'])
```


5.2 Eszköz allokáció

```
[50]: import numpy as np
import scipy.optimize as sco
```

```
[51]: N_PORTFOLIOS = 1000
RISKY_ASSETS = ['OTP.BD', 'ZWACK.BD', 'MOL.BD', '4IG.BD']
START_DATE = '2020-01-01'
END_DATE = '2020-12-31'
prices_df = yf.download(RISKY_ASSETS, start=START_DATE, end=END_DATE,
→adjusted=True)
```

```
[*****100%*****] 4 of 4 completed
```

```
[52]: n_assets = len(RISKY_ASSETS)
N_DAYS = len(prices_df)
```

```
[53]: # Éves SIMPLE hozam számolás
# TODO: log return-ra is meg kellene
returns_df = prices_df['Adj Close'].pct_change().dropna()
avg_returns = returns_df.mean() * N_DAYS
cov_mat = returns_df.cov() * N_DAYS
```

```
[54]: # Random portfolio súlyokkal
np.random.seed(42)
weights = np.random.random(size=(N_PORTFOLIOS, n_assets))
weights /= np.sum(weights, axis=1)[:, np.newaxis]
```

```
[58]: # Portfólió mérőszámok súlyokkal
# Hozam
pHozam = np.dot(weights, avg_returns)

#Volatilitás
pVola = []
for i in range(0, len(weights)):
    pVola.append(np.sqrt(np.dot(weights[i].T, np.dot(cov_mat, weights[i]))))
pVola = np.array(pVola)

# Sharpe ratio
pSharpe = pHozam / pVola
```

```
[43]: # dataframesítés
portf_results_df = pd.DataFrame({'returns' : pHozam,
                                'volatility' : pVola,
                                'sharpe_ratio': pSharpe})
```

```
[59]: # Határvonal megkeresése
```

```

N_POINTS = 100
portf_vol_ef = []
indices_to_skip = []
portf_rtns_ef = np.linspace(portf_results_df.returns.min(),
                             portf_results_df.returns.max(),
                             N_POINTS)

portf_rtns_ef = np.round(portf_rtns_ef, 2)
portf_rtns = np.round(portf_rtns, 2)

for point_index in range(N_POINTS):
    if portf_rtns_ef[point_index] not in portf_rtns:
        indices_to_skip.append(point_index)
        continue
    matched_ind = np.where(portf_rtns == portf_rtns_ef[point_index])
    portf_vol_ef.append(np.min(portf_vol[matched_ind]))

portf_rtns_ef = np.delete(portf_rtns_ef, indices_to_skip)

```

[64]: MARKS = ['o', 'X', 'd', '*']

```

fig, ax = plt.subplots(figsize=(12,5))
# egy sima pontdiagram, csak kap mellé egy hőmérőt ami a sharpe-t mutatja
# és a pontok is ez alapján vannak színezve
portf_results_df.plot(kind='scatter',
                      x='volatility',
                      y='returns',
                      c='sharpe_ratio',
                      cmap='RdYlGn',
                      edgecolors='black',
                      ax=ax)

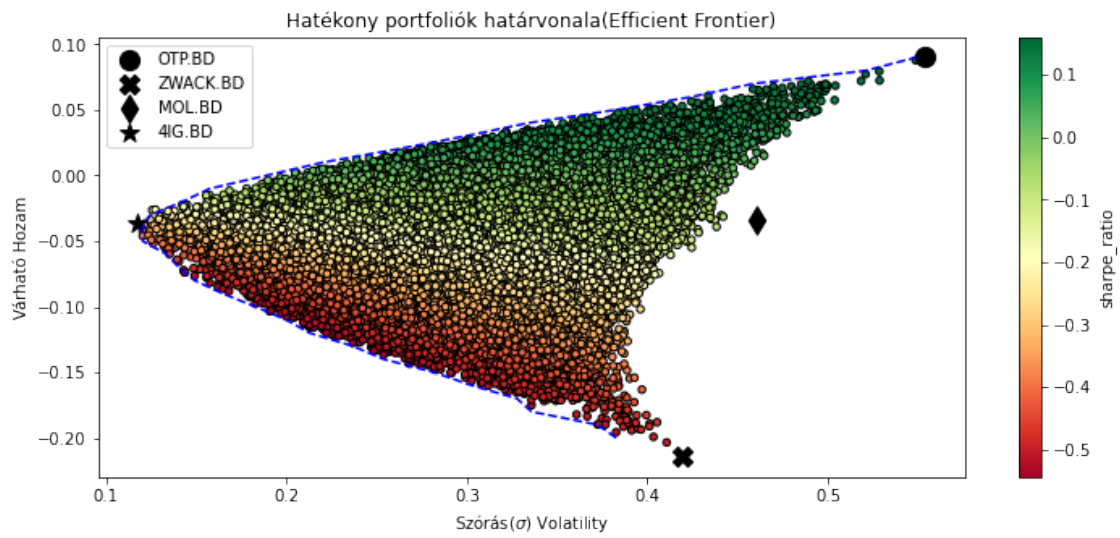
ax.set(xlabel='Szórás( $\sigma$ ) Volatility',
      ylabel='Várható Hozam',
      title='Hatékony portfóliók határvonala(Efficient Frontier)')

# ez a határvonal
ax.plot(portf_vol_ef, portf_rtns_ef, 'b--')

# és itt meg lerakom a kiválasztott részvények jeleit
for asset_index in range(n_assets):
    ax.scatter(x=np.sqrt(cov_mat.iloc[asset_index, asset_index]),
              y=avg_returns[asset_index],
              marker=MARKS[asset_index],
              s=150,
              color='black',
              label=RISKY_ASSETS[asset_index])

```

```
ax = ax.legend()
```


6 Forrásjegyzék

[ ]: